

Наталія Максименко,

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри права та правоохоронної
діяльності, Центральноукраїнський
державний університет
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1005-5115>

Дмитро Переверзев,

кандидат юридичних наук
старший викладач кафедри права та
правоохоронної діяльності,
Цentrальноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6867-5395>

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЮРИСДИКЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ ТРУДОВИХ СПОРІВ: СУДОВА ПРАКТИКА

Порушено питання предметної та суб'єктної юрисдикції спорів, пов'язаних з прийняттям на публічну службу, її проходженням та припиненням. Наголошено, що питання визначення юрисдикції спорів з приводу службово-трудова відносин між суб'єктом владних повноважень та його службовцем є актуальним, оскільки усі аспекти, за якими здійснюється розмежування судової юрисдикції, неможливо передбачити процесуальним законодавством, особливо коли спір стосується відносин, які виникають з приводу трудових спорів під час проходження публічної служби. З огляду на це проаналізовано судову практику з приводу визначення юрисдикції спорів, пов'язаних із порушених прав, свобод або інтересів зі сторони суб'єкта владних повноважень у частині трудових правовідносин. Особливо приділена увага постановам Великої Палати Верховного Суду у порушеному питанні, які виступають одним із орієнтирів судової практики в спірних питаннях визначення юрисдикції спорів.

Ключові слова: юрисдикція адміністративних судів, трудові відносини, публічна служба, проходження служби, вирішення трудових спорів

Макsymenko N., Pereverziev D.

Problems of determining the jurisdiction of administrative courts during the consideration of labor disputes: judicial practice

In this research the author raises questions of the objective and subjective jurisdiction of disputes related to the recruitment to public service, its passage and termination. It is noted that the issue of determining the jurisdiction of disputes related to employment relationships between a subject of authority and its employees is relevant because all aspects by which judicial jurisdiction is distinguished cannot be anticipated by procedural legislation, especially when the dispute concerns emerging relationships regarding labor disputes during public service. Based on this, the author analyzed the judicial practice regarding the determination of jurisdiction in disputes related to the violation of rights, freedoms, or interests by the subject of authority in labor relations. Special attention is given to the decisions of the Grand Chamber of the Supreme Court on this matter, which serve as a guideline in controversial issues of determining the jurisdiction in disputes.

The author noted that the issue of clarity in determining the objective and subjective jurisdiction in the consideration of labor disputes, where one side is a subject of authority, is complicated by some reasons. One of them is the lack of a unified point of view among scholars and a clear approach in judicial practice regarding the delineation of jurisdiction in conflicts related to the violation of labor rights of individuals holding positions associated with public service. When resolving such disputes, the court is guided by special legislation in terms of resolving contentious relationships between the subject of authority and the employee - to regulate the labor relations during the service, in the part where the disputed legal relationships are not regulated by the said law. Accordingly, in this aspect, the labor legislation applies to civil servants.

Please pay special attention to the ambiguity of the Grand Chamber of the Supreme Court's position regarding

the determination of jurisdiction in disputes arising from labor relationships of judicial assistants.

Keywords: *jurisdiction of administrative courts, labor relationships, public service, passing the service, resolution of labor disputes.*

Постановка проблеми. Визначальними принципами на справедливий суд є верховенство права та належне здійснення правосуддя, що простежується у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Згідно з вказаною статтею кожен має право на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом [4].

Правосуддя в Україні здійснюється з метою захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, юридичних осіб та держави на засадах верховенства права. Як зазначив Конституційний Суд України в Рішенні від 24 грудня 2004 р. № 22-рп/2004, забезпечення прав і свобод потребує, зокрема, законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (абзац четвертий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини) [12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості розгляду адміністративних спорів, пов'язаних із прийняттям на публічну службу, її проходженням, звільненням, специфікою регулювання відповідних публічних відносин досліджували вітчизняні вчені: В. Авер'янова, Т. Аніщенко, О. Булгаков, О. Мовчун, В. Поплавський, П. Сало, О. Скочиляс-Павлів, М. Цуркан. Розкриттям специфіки визначення юрисдикції спорів у сфері службово-трудова відносин займалися такі науковці і практики: Я. Берназюк, О. Беспалов, С. Рабовська, М. Шумило. Проте на сьогодні все ще не розкриті проблеми визначення юрисдикції під час вирішення службово-трудова спорів між суб'єктами владних повноважень та їх службовцями.

Мета статті – аналіз судової практики в частині розмежування компетенції суду під час визначення юрисдикції адміністративних судів у процесі розгляду трудових спорів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конституцією України (ст. 55) гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [5]. Така конституційна норма трактується у п. 9 Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про вибори народних депутатів України» (справа про вибори народних депутатів України) від 26 лютого 1998 року № 1-рп/1998. Конституція України, таким чином, надає громадянам право безпосередньо звертатися до суду зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [13]. Вказана конституційна норма відображена у п. 3 ст. 6 Кодексу адміністративного судочинства України, згідно з нею визначено гарантування на звернення до адміністративного суду для захисту прав і свобод людини та громадянина [2].

Безпосередньо право на звернення до адміністративного суду фізичними особами з приводу порушення їхніх прав, свобод та інтересів суб'єктами владних повноважень у результаті їхніх рішень, дій чи бездіяльності відображено у ст. 160 (ч. 5), 263 КАС, визначаючи форми адміністративного судочинства під час розгляду вказаних справ (ст. 12 КАС). Кодексом також визначено, що кожна особа має право в порядку, встановленому КАС, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист (ч. 1 ст. 5 КАС). Право на звернення до суду у разі вирішення трудових спорів незалежно від характеру виконуваної роботи або займаної посади закріплено у ч. 2 ст. 2 КЗпП [3]. У ст. 221 КЗпП визначено, що трудові спори, що виникають між роботодавцем та працівником, можуть вирішуватися місцевими загальними судами, а ст. 232 КЗпП визначено, які трудові спори підлягають розгляду цими судами установами. Частина 3 вказаної статті поміж працівників підприємств, установ, організацій, де комісії з трудових спорів не обираються, визначає право на звернення до місцевих загальних судів осіб публічної служби з питань звільнення, зміни дати і формулювання причини звільнення, переведення на іншу роботу, оплати за час вимушеного прогулу і накладання дисциплінарних стягнень, крім спорів про дострокове звільнення від виборної платної посади членів громадських та інших об'єднань громадян за рішенням органів, що їх обрали [3].

Стаття 19 КАС визначає юрисдикцію адміністративних судів, де предметом спору можуть бути спори у сфері праці, це ті, що пов'язані з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби; у спорах фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності,

крім випадків, коли для розгляду таких спорів законом встановлено інший порядок судового провадження [2].

Публічна служба тісно пов'язана з виникненням та регулюванням трудових відносин державних службовців та інших працівників органів державної влади. Саме тому регулювання внутрішніх відносин службовців публічної служби з її адміністрацією перебувають на стику двох галузей права: адміністративного – через норми спеціального адміністративного законодавства, що регулює порядок прийняття, проходження та звільнення службовців/працівників зі служби; трудового – публічна служба є різновидом трудової діяльності, а норми законодавства про працю поширюються на державних службовців у частині відносин, неврегульованих спеціальним законодавством, насамперед – Законом України «Про державну службу». Таку тезу підтверджує точка зору науковців, які вважають, що державна служба – це професійна діяльність, яка є основним родом трудової діяльності [1, с. 87].

З огляду на викладене вище постає питання правильної визначеності предметної та суб'єктної юрисдикції під час розгляду службово-трудова спорів, де однією із сторін виступає суб'єкт владних повноважень. Це зумовлено тим, що на сьогодні відсутній чіткий підхід науковців у розмежуванні юрисдикції спорів, пов'язаних з порушенням службово-трудова прав особи публічної служби. Таку тезу також підтверджують висновки Великої палати Верховного Суду України (далі – ВП ВС).

Як зазначає науковець М. Шумило, юрисдикція спорів для судової системи завжди була на вістрі актуальності. Різничитанність норм права судами різних інстанцій подекуди була причиною порушення конвенційних прав людини, а саме статті 6 – право на справедливий суд. Хрестоматійним прикладом «ходіння по судах» є справа «Церква села Сосулівка проти України» (Заява № 37878/02), у якій ЄСПЛ констатував порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних прав [14].

За період з 01.01.2018 р. по квітень 2020 р. на розгляді ВП ВС перебувало 147 справ із необхідністю визначити юрисдикцію у спорах у сфері праці, з них було розглянуто загалом 85, залишається на розгляді 41 справа. Загальна кількість справ зі спорів з відносин публічної служби, які перебували за вказаний період на розгляді, складає 55 справ, з яких розглянуто 27, залишається на розгляді 21. Загальна кількість справ з трудових правовідносин, які перебували за вказаний період на розгляді, становить 92 справи, з яких розглянуто 58, залишаються на розгляді 20. Якщо простежити динаміку надходження на ВП ВС справ для встановлення юрисдикції в трудових спорах, то піковим є 2019 р. [14].

Звернімося до судової практики, а саме: визначення адміністративної юрисдикції у спорі, що виникли з приводу врегулювання трудових відносин між суб'єктом владних повноважень та службовцем. Так, Волинський Окружний адміністративний суд 24 квітня 2020 р. розглянув справу № 140/901/20 про зобов'язання вчинити певні дії Державною податковою служби України – запропонувати позивачу рівнозначну посаду в органах ДПС України у зв'язку з реорганізацію головних управлінь ДФС в областях.

Під час вирішення спору суд керувався Законом України «Про державну службу», в частині вирішення спірних відносин між суб'єктом владних повноважень, та Кодексом законів про працю – для врегулювання трудових відносин під час проходження служби, в частині, де вказаним законом спірні правовідносини неврегульовані, відповідно в цій частині на державних службовців поширюється дія норм законодавства про працю. Для ухвалення рішення суд керувався ч. 1 ст. 87 Закону України «Про державну службу», відповідно до якої підставами для припинення державної служби за ініціативою суб'єкта призначення є, зокрема, реорганізація державного органу. Частиною 3 ст. 5 даного Закону передбачено, що дія норм законодавства про працю поширюється на державних службовців у частині відносин, неврегульованих цим Законом. У частині регулювання спірних відносин трудовим правом, судом зазначено, що відповідно до ч. 4 ст. 36 КЗпП, у разі реорганізації підприємства (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) дія трудового договору працівника продовжується. Припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу можливе лише у разі скорочення чисельності або штату працівників (п. 1 ч. 1 ст. 40 КЗпП). Зміна підпорядкованості підприємства, установи, організації не припиняє дії трудового договору (ч. 3 ст. 36 КЗпП). Звільнення допускається за ст. 40 КЗпП у разі неможливості перевести працівника за його згодою на іншу роботу [11].

За результатами розгляду справи, суд зазначив, що підставою для звернення до адміністративного суду є наявність у позивача порушених прав, свобод або інтересів зі сторони суб'єкта владних повноважень. У такому разі порушені права підлягають захисту судом у спосіб, що дасть змогу відновити таке порушене право [11].

Дотримання позиції віднесення до юрисдикції адміністративних судів вирішення спірних правовідносин, що виникають у сфері трудових відносин із суб'єктом владних повноважень, простежується у

справі від № 380/6712/21, що розглядалася апеляційним адміністративним судом з приводу звільнення із займаної посади державного службовця, який був призначений на посаду особи, що перебувала у декретній відпустці по догляду за дитиною.

Позивач мотивував задоволення своїх вимог, спираючись на те, що Ухвалою Залізничного районного суду м. Львова від 04.02.2021 року у справі №462/7698/20, ОСОБА_1 відсторонено від посади головного державного ревізора інспектора відділу адміністрування акцизного податку управління контролю за підакцизними товарами ГУ ДПС у Львівській області строком на 2 місяці. Строк відсторонення від посади ОСОБА_1 закінчився 04.04.2021 року. Стверджує, що його не було належним чином повідомлено про звільнення з посади 16.03.2021 року, а відтак роботодавець, видаючи наказ про звільнення ОСОБА_1 не скористався своїм обов'язком та свідомо допустив фактичне продовження трудових відносин. Оскільки позивач фактично не був звільнений за день до виходу тимчасово відсутнього працівника, а трудові відносини з ним тривали до 05 квітня 2021 р. – відповідно до вимог ч. 1ст. 39-1 КЗпП трудовий договір вважався укладеним на невизначений строк. За таких обставин, на переконання позивача, звільнення у зв'язку із закінченням строку призначення на посаду, тобто на підставі п. 2 ст. 85 Закону України «Про державну службу» є незаконним [9].

Під час розгляду справи та дослідження доказів суд дійшов висновку, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача. У таких справах суб'єкт владних повноважень не може посилатися на докази, які не були взяті за основу оскаржуваного рішення, за винятком випадків, коли він доведе, що вжив усіх можливих заходів для їх отримання до прийняття оскаржуваного рішення, але вони не були отримані з незалежних від нього причин [8].

Дотримання позиції з приводу вирішення службово-трудова спорів, які виникають між суб'єктами владних повноважень та службовцями, віднісши їх до юрисдикції адміністративних судів, висвітлені у Постановах ВП СВ від 20.06.2018 у справі № 426/160/14-ц (провадження № 14-2 цс 18), від 17.10.2018 у справі № 661/3699/16-ц (провадження № 14-388 цс 18), від 14.11.2018 у справі № 757/70264/17-ц (провадження № 14-360цс18), від 23.01.2019 у справі № 752/2922/17 (провадження №14-517цс18); від 22.08.2018 у справі № 766/10783/16-ц (провадження № 14-278цс18) тощо [14].

Заслужують на увагу виникнення спірних правовідносин з приводу трудових спорів осіб, які перебувають на посадах помічника суддів. Інтерес до цих справ зумовлений тим, що помічник судді належить до посади патронатної служби, що визначено ст. 92 Закону України «Про державну службу» [9]. Більш того, ч. 4 ст. 92 вказаного закону визначено, що регулювання трудових відносин осіб патронатної служби здійснюється трудовим законодавством, відповідно останні не належать до державних службовців, а отже, не пов'язана з публічною службою.

З наведеного вище випливає, що спори, які виникають з приводу звільнення, поновлення та виникнення інших трудових спорів осіб, які перебувають на посадах помічника судді або інших посади патронатних служб в інших державних органах, не підпадають під юрисдикцію адміністративних судів. Саме на ці наголошує Постанова ВП ВС від 13 березня 2019 року справа № 815/2546/17.

У Постанові Великою Палатою зазначено, що за правилами п. 1 ч. й ст. 15 Цивільного процесуального кодексу України суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи щодо захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин. Ураховуючи суть спірних правовідносин, ВП ВС дійшла висновку, що цей спір не є публічно-правовим і не належить до юрисдикції адміністративних судів, а стосується трудових відносин і має вирішуватись судами за правилами ЦПК, а тому висновки судів попередніх інстанцій про закриття провадження у цій справі і її розгляд в порядку цивільного судочинства обґрунтовані [7]. Тотожний висновок про те, що спори за участю помічників суддів (патронатна служба), мають розглядатися за правилами цивільної юрисдикції, був сформульований у постанові ВП ВС 13.03.2019 у справі № 308/4431/17 (провадження № 14-555цс18) [14].

Протилежної точки зору дотримується ВП ВС, виклавши свою позицію у Постанові від 02 жовтня 2019 року справа № 815/1594/17 з приводу підсудності спору щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності помічника судді, віднісши цю справу до юрисдикції адміністративних судів.

Свою позицію ВП ВС обґрунтувала тим, що хоча спір не стосується проходження публічної служби, внаслідок чого вони не є управлінськими та не підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства, але відповідь на порушенні питання у скарзі має спиратися на розкриття правового статусу помічника судді та його елементів: підстави та порядок набуття правосуб'єктності помічника судді, його функцій та

завдань, прав та обов'язків, правові підстави взаємодії помічника судді з державними, правоохоронними та іншими органами, відповідальність у сфері професійної діяльності помічника судді. Вказана позиція суддів зумовлює розкриття комплексу прав, обов'язків, функцій та компетенцію такої особи [6].

Нормативні основи правового статусу помічника судді визначені в Законі України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів», Положення про помічника судді, затвердженого рішенням Ради суддів України від 18.05.2018 № 21. Відповідно до п. 3 вказаного Положення помічник судді є працівником апарату суду [10].

Велика Палата наголосила, що на час виникнення спірних правовідносин, як згадано вище, положення цих законів не діяли. Запровадження нового регулювання порядку проходження державної служби, за яким посади помічників судді належать до патронатної служби і не належать до державної служби, означає, що змінився їхній статус, але не змінилися обсяги прав та обов'язків цієї посади, сфера його діяльності, і що така посадова особа припинила виконувати функції державного судового органу влади в частині виділених (делегованих) йому посадовою особою (суддею) та на підставі вимог законодавства повноважень або, іншими словами, виконувати функції публічної особи, якою є робота, сфера (коло) його діяльності, унормований обсяг прав та обов'язків, які визначають її компетенцію у зв'язку з обійманням нею посади помічника судді. Головною особливістю цієї посади є те, що така особа допомагає судді виконувати його повноваження у такій публічній сфері діяльності, як правосуддя. Отож, принаймні тільки за окресленими властивостями, які характеризують правовий статус помічника судді, його повноваження, призначення, функції та завдання, можна визнати, що особа, яка обіймає посаду помічника судді, повинна підпадати під визначення особи, яка здійснює публічну службу [6].

Взявши до уваги розбіжність рішень ВП ВС щодо визначення юрисдикції під час вирішення спору з питань трудових відносин помічників суддів, потрібно виявити наявність правових неточностей у визначенні правового статусу помічників суддів. Як ми вже зазначали вище, ст. 92 Закону України «Про державну службу» помічник судді належить до посади патронатної служби. Про це також говорить п. 2 абз. 5 Положення про помічника судді, додавши, що він забезпечує виконання суддею повноважень щодо здійснення правосуддя [10]. Звідси випливає, що помічник не виконує публічно-управлінської функції, відповідно не належить до працівників публічної служби.

КАСУ п. 17 ст. 4 у визначенні публічної служби до неї включає діяльність на державних політичних посадах ... та іншу державну службу, патронатну службу в державних органах [2].

Сьогодні на розгляді КЦС перебувають справи за позовами колишніх помічників суддів, які оскаржують своє звільнення, де, зокрема, піднімається питання юрисдикції (справи № 368/561/19; № 369/7814/19). КАС вже розглянув подібні справи за правилами адміністративного судочинства (справи № 2040/6165/18; № 813/3258/16) [14].

Висновки. Питання визначення юрисдикції спорів з приводу службово-трудова відносин між суб'єктом владних повноважень та його службовцем все ще актуальне, оскільки перебуває на стикові відносин, що регулюються різними галузями права.

Згідно з практикою ВП ВС критеріями розмежування судової юрисдикції є такі чинники: суб'єктний склад правовідносин, предмет спору, характер спірних правовідносин, які формуються сукупністю умов, визначених законодавством. Ці критерії впливають на визначеність чи підлягає дана справа розгляду того чи іншого виду судочинства. Крім того, таким критерієм може бути пряма вказівка в законі на вид судочинства, у якому розглядається визначена категорія справ.

Список використаних джерел

1. Державне управління та державна служба: словник-довідник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана ; уклад. О. Ю. Оболенський. Київ : КНЕУ, 2005. 480 с.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Дата оновлення 18.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 04.06.2023).
3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. Дата оновлення 15.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#top> (дата звернення: 04.06.2023).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Протокол від 04.11.1950. Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#top (дата звернення: 01.06.2023).
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 02 жовтня 2019 року справа № 815/1594/17 (Провадження № 11-909app19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85412838> (дата звернення: 04.06.2023).
7. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 13 березня 2019 року справа № 815/2546/17 (Провадження № 11-1389app18). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80783530> (дата звернення: 04.07.2023).
8. Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 19 жовтня 2021 року Справа № 380/6712/21 (провадження № А/857/15180/21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100470229> (дата звернення: 04.06.2023).
9. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Дата оновлення 28.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#top> (дата звернення: 04.06.2023).
10. Про затвердження Положення про помічника судді: Рішення Ради суддів України від 18.05.2018 № 21. Дата оновлення 06.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18#top> (дата звернення: 04.05.2023).
11. Рішення Волинського окружного адміністративного суду від 24 квітня 2020 року Справа № 140/901/20 (провадження № П/140/911/20). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88906789> (дата звернення: 04.05.2023).
12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Стріхаря Володимира Васильовича щодо офіційного тлумачення положень статті 233 Кодексу законів про працю України у взаємозв'язку з положеннями статей 117, 237-1 цього кодексу від 22.02.2012 № 4-рп/2012 (Справа № 1-5/2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-12/print1521383475233010#Text> (дата звернення: 04.05.2023).
13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про вибори народних депутатів України» (справа про вибори народних депутатів України) від 26 лютого 1998 року № 1-рп/1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-98#Text> (дата звернення: 04.06.2023).
14. Шумило М. Юрисдикція суду щодо спорів у сфері праці: практика Великої Палати Верховного Суду. 24 червня 2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/959678/> (дата звернення: 04.06.2023).

References

1. Obolenskyi, O. Yu. (2005). *Derzhavne upravlinnia ta derzhavna sluzhba [Public administration and public service]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian]
2. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy [Administrative Judicial Code of Ukraine]*. (2005, July 6). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian]
3. *Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy [Labor Code of Ukraine]*. (1971, December 10). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#top> [in Ukrainian]
4. *Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]*. (1950, November 4). Konventsiiiu ratyfikovano Zakonom № 475/97-VR from 17 July 1997. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#top [in Ukrainian]
5. *Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine from June 28 1996, № 254к/96-BP]*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian]
6. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court from October 2 2019, № 815/1594/17]*. Provdzhennia № 11-909app19. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85412838> [in Ukrainian]
7. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court from March 13 2019, № 815/2546/17]*. Provdzhennia № 11-1389app18. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80783530> [in Ukrainian]
8. *Postanova Vosmoho apeliatsiinoho administratyvnoho sudu [Resolution of the Eighth Administrative Court of Appeal from October 19 2019, № 380/6712/21]*. Provdzhennia № А/857/15180/21. Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/100470229> [in Ukrainian]
9. *Zakon Ukrainy Pro derzhavnu sluzhbu [Law of Ukraine On Civil Service from December 10 2015, № 889-VIII]*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#top> [in Ukrainian]

10. *Rishennia Rady suddiv Ukrainy Pro zatverdzhennia Polozhennia pro pomichnyka suddi [Decision of the Council of Judges of Ukraine on the approval of the Regulation on the Assistant Judge from May 18 2018, № 21].* Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18#top> [in Ukrainian].
11. *Rishennia Volynskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu [Decision of the Volyn District Administrative Court from April 24 2020, № 140/901/20]. Provadzhenia № II/140/911/20.* Retrieved from <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88906789> [in Ukrainian]
12. *Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym zvernenniam hromadianyna Strikhar Volodymyra Vasylovycha shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen statti 233 Kodeksu zakoniv pro pratsiu Ukrainy u vzaiemozviazku z polozhenniamy statei 117, 237-1 tosoho kodeksu [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional appeal of citizen Strikhar Volodymyr Vasylovych regarding the official interpretation of the provisions of Article 233 of the Labor Code of Ukraine in relation to the provisions of Articles 117, 237-1 of this Code from February 22 2012, № 4-pn/2012]. Sprava № 1-5/2012.* Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-12/print1521383475233010#Text> [in Ukrainian]
13. *Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Zakonu Ukrainy «Pro vybory narodnykh deputativ Ukrainy» (sprava pro vybory narodnykh deputativ Ukrainy) [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional submission of the People's Deputies of Ukraine regarding the conformity with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the Law of Ukraine «On Elections of People's Deputies of Ukraine» (case on the elections of People's Deputies of Ukraine)» from February 26 1998, №№ 1-pn/1998].* Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-98#Text> [in Ukrainian]
14. Shumylo, M. (2020). *Yurysdyktsiia sudu shchodo sporiv u sferi pratsi: praktyka Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu [Jurisdiction of the court over labor disputes: practice of the Grand Chamber of the Supreme Court].* Retrieved from <http://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/959678/> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 10.06.2023